

תפ"ח 27695/02/16 - חוסיין בן יוסף רחאל נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת

תפ"ח 27695-02-16 מדינת ישראל נ' רחאל(עציר)

בקשה מס' 67
בפני : כבוד ס. הנשיא, השופטת אסתר הלמן, אב"ד
כבוד השופטת יפעת שטרית
כבוד השופט סאאב דבור
חוסין בן יוסף רחאל
המבקש/הנאשם
נגד
מדינת ישראל
המשיבה/המאשימה

החלטה

ענין לנו בבקשה שהוגשה מטעם הנאשם לשמיעת עדויותיהם בפעם השלישית של שני עדי התביעה: דיב מוראד ודיאב מוראד. כן, במסגרת אותה בקשה, על רקע הנסיבות והנימוקים שצוינו בגוף הבקשה, עליהם נעמוד בהמשך, נתבקש בית המשפט כאן להורות למשטרת ישראל לפתוח בחקירה פלילית.

הבקשה הוגשה לאחר שניתנה הכרעת דין, במסגרתה הורשע המבקש ברציחתה של אחותו, ובעבירות נלוות, ובטרם נשמעו טיעוני הצדדים לעונש.

נימוקי הבקשה:

1. לטענת ההגנה, הרשעתו של הנאשם בעבירת הרצח נסמכת בעיקר על גרסאותיהם של שלושה עדים "ישירים": רנא רחאל, דיב מוראד ודיאב מוראד. למותר לציין, כי במסגרת הכרעת הדין המקיפה, התייחס בית המשפט לעדויותיהם של אלה, בחן אותן מלפני ומלפנים, טרם גיבש את מסקנותיו.
2. ביחס לשלושת העדים ובעיקר לגבי דיב ודיאב, גרסת ההגנה, מלכתחילה, הייתה כי המשקל שניתן לעדויותיהם הינו נמוך ביותר בשל הסיבות שלהלן: עדויותיהם התבססו על עדותה של רנא, לאחר ההפגשה שנעשתה ביניהם בחקירה; לחץ החוקרים שאיימו עליהם, כי הם עתידים לשלם מחיר כבד כשותפים לרצח אם לא ימסרו גרסה וכן סגירת התיק כנגדם בהתאם לאותן "הבטחות" שניתנו להם.
3. עדים אלה הובאו לעדות שניה בבית המשפט, במהלכה מסרו גרסה שונה מזו שמסרו במשטרה.

4. כפי הטענה; למשפחת הנאשם ולנאשם עצמו הגיעו ידיעות על פיהן - שני עדים אלה חשים מועקה וייסורי מצפון בהינתן העובדה, כי מסרו גרסה שאינה מלאה ואינה כנה. כיום, עדים אלה אזור אומץ וכו' והחליטו לפנות לגורמי החקירה כדי לספר את האמת. סופו של יום, ולמרות כל הקשיים שניצבו בדרכם, הם פנו לרשויות החקירה כדי לפתוח את סגור ליבם, אולם, בהגיעם אל משרדי רשויות החקירה, הם נתקלו בהתנהלות גסה שיש בה כדי להציב מקלות בגלגלים של הליך חקר האמת. במה דברים אמורים? על פי הטענה, העדים היו חשופים להליך חקירתי לקוי, היו נתונים תחת איומים, כך למשל - נחקרו תחת אזהרה בביצוע מעשה הרצח. זאת ועוד, חקירתם לא נפתחה במסירת עדות פתוחה אלא תוך עימות העדים עם גרסאותיהם הקודמות ובנימה מאיימת על פתיחת תיק נוסף בחשד למסירת עדויות סותרות ובכך למעשה נמנעה מהם אפשרות לשינוי גרסה.

5. בפועל, דיאב לא נכנע לאיומים, שמר על גרסתו החדשה לאורך כל הודעתו ומסר, כי לא ראה מאומה ממעשי ההמתה שכן, הוא ודיב עזבו את המקום לפני הרצח.

דיב לעומתו, נשבר מלחצי החוקרים. יתר על כן, בצר לו, מסר עוד, כי הוא איום על ידי גורמים אלמוניים מבני משפחת רחאל הרחבה. כן, הוסיף ומסר עוד פרטים.

6. מכאן, כפי טענת ההגנה, מן הראוי למצות את החקירה ולהורות על ביצוע פעולות חקירות נוספות ולחילופין, לזמן עדים נוספים וכן את דיב ודיאב לעדות מחודשת בבית המשפט.

תגובת המאשימה

7. המאשימה בתורה התנגדה לבקשה בצינה, כי הכרעת הדין של בית המשפט מתבססת על תשתית ראייתית רחבה, שאינה מסתכמת אך בעדי ראיה לאירוע, אלא כוללת ראיות רבות נוספות כגון - ראיות פורנזיות, מחקרי תקשורת, איכונים, מצלמות אבטחה ועוד - הכל כמפורט בהכרעת הדין.

8. שני עדי התביעה, דיב ודיאב מוראד העידו פעמיים בפני בית המשפט, כפי שהדבר אף קיבל ביטוי והתייחסות מקיפה במסגרת הכרעת הדין.

9. לאחר הגשת הבקשה לשמיעה מחודשת (בפעם השלישית) של שני עדים אלה, ובהתאם להערות בית המשפט, בתאריך 7.1.20 התייצבו שני העדים הנ"ל במשטרת ישראל ונחקרו באזהרה. חקירתם הייתה בהתאם להנחיות ב"כ המאשימה ואין בכך כל פסול. כך גם, יש לדחות את טענות ההגנה אשר להתנהלות גורמי החקירה בהיותן חסרות בסיס ועיגון ראייתי ו/או חוקי. חקירות העדים מתועדות בתיעוד חזותי שממנו ניתן להסיק, כי ענין לנו בהליך חקירתי שאינו פגום ו/או פסול.

10. לא זו אף זו; מתוכן הודעותיהם של שני העדים הנ"ל ניתן ללמוד, כי אין כל חדש בפיהם. הגרסה אותה

מסרו ביום 07.01.20 נשמעה גם בבית המשפט. הדבר שהתווסף בחקירתו של העד דיב מוראד הוא הטענה, כי לאחר עדותו הראשונה בבית המשפט פנו אליו אנשים ואיימו עליו והדיחו אותו למסור גרסה אחרת, וכך, לשיטתו, הוא עשה בעדותו השנייה. יודגש, כי תלונה בנושא לא הוגשה.

11. אמנם, על פי ההלכה הפסוקה, נתונה לבית המשפט הסמכות להורות על הזמנת עדים גם בשלב שלאחר מתן הכרעת הדין ובטרם ניתן גזר דין. אולם, זאת יעשה במקרים נדירים ותוך איזון בין עקרון של סופיות הדיון ובין עשיית צדק ומניעת עיוות דין. לשיטת המאשימה, מקרה זה אינו נמנה על אותם מקרים נדירים. אין בפיהם של עדי התביעה הנ"ל "אמת חדשה" כטענת ההגנה. הם חזרו על גרסאות שכבר נשמעו בבית המשפט וקיבלו התייחסות מקיפה ואין בגרסה החדשה כדי לשנות מתוצאות המשפט. משכך, אין פגיעה בתחושת הצדק ולא ייגרם כל עיוות דין לנאשם בדחיית הבקשה.

12. ביחס לבקשה להתיר לזמן עדים אחרים, לא ברור כיצד עדים אלה יכולים לתרום להגנת הנאשם או להביא לשינוי בתוצאות המשפט. מדובר בעדים שקשורים לאירוע שהתרחש זמן רב לאחר מעשה הרצח.

13. ביחס למבוקש בסעיפים 27(א) - (ג) לבקשה, ההגנה לא פירטה מכוח מה מוגשת בקשת זו ומה המקור החוקי שמקנה לבית המשפט סמכות להיעתר לבקשה מעין זו. אף לגופו של עניין, חקירת העדים המפורטים אינה מעלה ואינה מורידה. ההגנה אינה מפרטת כיצד חקירת עדים אלה, יש בה לשנות מתוצאות המשפט או לחלופין כיצד אי חקירתם יכולה לגרום לעיוות דין.

דין והכרעה

14. נציין תחילה, כי לאחר שנדרשנו לטענות הצדדים, כפי שאלה עלו הן על הכתב והן בעל-פה ולאחר שעיינו בתמלולי הודעותיהם החדשות של שני העדים וצפינו בתוצרי הדיסקים בנוגע לאותה חקירה, לא שוכנענו כי יש מקום להיעתר לבקשה.

15. כזכור, הכרעת הדין בתיק זה ניתנה עוד ביום 02.06.19 והתיק נקבע לשמיעת טיעונים לעונש. מאז ועד לכתיבת שורות אלו, נדחה הדיון מפעם לפעם, בין היתר בעטיה של הבקשה נשוא החלטתנו זו.

16. בהתאם להלכה הפסוקה, הבאת ראיות בשלב שלאחר מתן הכרעת-דין הינו חריג, שיש להפעילו אך במקרים נדירים. הדבר ייעשה רק מקום שהעניין נדרש לשם עשיית צדק ומניעת עיוות דין. לצורך כך, יש להציג טעמים מיוחדים. בין היתר, יש לבחון: אם הראיות המבוקשות היו בהישג ידו של המבקש בעת-הדין לפני מתן הכרעת הדין; קיומו של אינטרס סופיות הדיון וטיבן של הראיות שהגשתן מתבקשת, והסיכוי כי הבאתן תביא לשינוי תוצאת המשפט.

ראו לדוגמה, רע"פ 346/14 מרדינגר נ' מדינת ישראל (18.10.15):

"ככלל, על הנאשם בהליך הפלילי להביא את מלוא ראיות ההגנה לפני מתן הכרעת הדין. יחד עם זאת, סעיף 167 לחסד"פ מסמיק את בית המשפט להתיר הבאתן של ראיות נוספות גם לאחר שהסתיים שלב הבאת הראיות, ככל שהוא צורך בכך. בהקשר לכך נקבע כי שכלל שהבקשה להבאת ראיות נוספות מתאחרת בהתייחס לשלב אליו הגיע ההליך השיפוטי, כך תהא נדירה וחריגה יותר היזקקות בית המשפט להפעלת סמכות כזו והדבר ייעשה רק מקום שהעניין נדרש לשם עשיית צדק ומניעת עיוות דין (עיינו: ע"פ 951/80 קניר נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(3) 505, 516 (1981); השוו לאחרונה: ע"פ 8080/12 מדינת ישראל נ' אולמרט [פורסם בנבו] (6.08.2014) (להלן: עניין אולמרט)).

ב-ע"פ 5874/00 לזרובסקי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(4) 249 (2001) (להלן: עניין לזרובסקי) נקבע כי בקשות להבאת ראיות נוספות שהוגשו לאחר מתן הכרעת הדין ובטרם ניתן גזר הדין, יבחנו לאור שיקולים הדומים ביסודם לאלה המנחים את בית המשפט בבחינת בקשות שכאלה במסגרת הליכי ערעור (שם, בעמ' 259). קיימים שלושה שיקולים מנחים עיקריים המשמשים לבחינת בקשות אלה: "ראשית, אם הראיות המבוקשות היו בהישג ידו של המבקש בעת-הדין בערכאה הראשונה; שנית, קיומו של אינטרס סופיות הדין ושלישית, טיבן של הראיות שהגשתן מתבקשת, והסיכוי כי הבאתן תביא לשינוי תוצאת המשפט" (ראו: עניין לזרובסקי, בעמ' 257; ראו גם: ע"פ 1742/91 פופר נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(5) 289, 296 (1997)). מבין השיקולים הנ"ל, נקבע כי השיקול האחרון הוא המרכזי בחשיבותו (ראו, למשל: ע"פ 7939/10 זדורוב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (17.3.2013)).

17. במקרה עסקינן, העדים שאותם מבקשת ההגנה לזמן בשלישית, הלא הם עדי התביעה דיב מוראד ודיאב מוראד, כבר העידו פעמיים, טרם מתן הכרעת הדין. נבהיר כי בעבר כבר נעתרנו לבקשת ההגנה לזמנם בשנית, באופן חריג, לאחר שהחלה פרשת ההגנה. במהלך עדויותיהם אף הוכרזו כעדים עוינים והודעותיהם במשטרה הוגשו לתיק בית המשפט.

18. בחינת גרסתם של עדים אלה, מנווטת לקראת המסקנה, כי גרסה זו לא הייתה עקבית ולא הייתה יציבה, כפי שהדבר אף קיבל ביטוי באופן מקיף ומעמיק בהכרעת הדין. שני העדים מסרו יותר מגרסה אחת, חזרו בהם מהודעותיהם במשטרה, בעדותם בפנינו לא זכרו כמעט מאומה מהאירועים ואף הוכרזו עדים עוינים.

19. הנה כי כן, אין חולק, כי הגרסאות של שני עדים אלה לא היו עקביות ו/או רציפות ו/או יציבות. כן, הגרסה שמסרו אינה בבחינת אבן היסוד עליה נשענת ו/או מבוססת הכרעת הדין המרשיעה. הכרעת הדין ניתנה בשים לב לגרסאות של עדים אלה וגם בהינתן ראיות נוספות וחשובות, כפי שעמדנו על כך בהרחבה במסגרת הכרעת הדין.

20. יתרה מזו, דרכם של עדים אלה לא נחסמה ואף ניתנה להם האפשרות להגיע למשטרה לחקירה נוספת. שני העדים נחקרו תחת אזהרה, זאת ביום 07.1.20. מעיון בתוכן הודעותיהם וצפייה בתוצרי הדיסקים של החקירה ניתן להיווכח, שלא מדובר בגרסה חדשה שבאה אל אוויר העולם זה עתה.

21. שוב, אין בהודעה של מי משני העדים הנ"ל משום גרסה חדשה ומשמעותית שיכולה להצדיק זימונם למתן עדות נוספת, במיוחד בשלב כה מאוחר. למותר לציין, כי נוצר הרושם, שתופעת הגאות והשפל שאפיינה את דבריהם של שני העדים האלה לפני מתן הכרעת הדין (לה נחשף בית המשפט) עודנה קיימת ומלווה אותם עד עצם היום הזה. הגרסה של מי מהם, אין בה כל חידוש ואין בה כל מידע שיש בו כדי להצדיק את שמיעת עדותם בשלישית. כן, אל לו לבית המשפט לתת למי מהצדדים ו/או מהעדים לקבוע את סדר יומו של בית המשפט, ובמקרה זה אף את סדר הדין הפלילי הנהוג, כל אימת שגלי הגאות ו/או השפל פוקדים אותו. הדברים תקפים שבעתיים, עת מדובר בעד שכבר העיד בבית המשפט, כך שאינו עד חדש, כשמדובר בגרסה שכבר נבחנה, ובעד שמסר עדות פעמיים והיה עד עוין בבית המשפט.

לצורך ההמחשה, לא נחטא למטרה אם נפנה בהקשר זה, לגרסתו של דיאב מוראד בהודעתו מיום 07.01.20 הגורסת, כי הוא "לא ראה את הרצח". כאן המקום לציין, כי גרסה זו לא באה אל אוויר העולם רק עתה בשלב זה של הדיון. טענתו זו הועלתה מפיו גם מקודם במהלך עדותו בפניו. כן, במסגרת הכרעת הדין קיימת התייחסות לכך ובהרחבה. מכאן, אין כל חידוש בהודעתו.

לעומתו, דיב מוראד, בהודעתו מיום 07.01.20, מסר תחילה, כי הוא לא ראה את הרצח, אולם, בהמשך, חזר בו מעדותו "החדשה" וחזר לגרסתו כפי שזו נמסרה על ידו בהודעותיו הקודמות, תוך שהוא חושף את הגורם שהניאו אותו לשנות גרסתו.

22. דומה, כי הטענה מפי ההגנה לפיה, הופעל על העדים לחץ בלתי-חוקי מצד החוקרים, אין לה על מה לסמוך. עיון בתמלולים וצפייה בדיסקים של החקירה, שוללים טענה זו מניה וביה. אמנם, ענין לנו בחקירה ממוקדת ותכליתית. אולם, ברי, כי לא ניתן לומר שחקירה זו הינה כה דורסנית עד כדי היותה פסולה ו/או מאיימת.

23. אף לגופו של ענין, גם בבואנו לתור אחר תוכן ההודעות של העדים, כפי שהדבר עולה מתוכן הודעותיהם האחרונות במשטרה, הרי שאין מנוס מהמסקנה, כי ענין לנו בתוכן דל, שאין בו כדי לחדש מאומה ואינו נוגע לליבת המחלוקת ו/או לב זירת ההתרחשות, עד כדי יצירת פוטנציאל כזה שיכול אולי להפוך את הקערה על פיה ולהביא לשינוי בתוצאות המשפט.

בהקשר זה, לא ניתן לפסוח על עיקרון סופיות הדיון שמצדד אף הוא בדחיית הבקשה. כן, בית המשפט כבר התיר את שמיעת עדויותיהם של שני העדים: דיב ודיאב, פעם נוספת ואין כל הצדקה כעת לפרוץ את גדרות ההליך. בהקשר זה, נציין, כי המשפט הפלילי מתנהל בתוך מגרש ברור שאין לסטות מגבולותיו.

סטייה שכזו תתאפשר בהתקיים נסיבות ספציפיות ומיוחדות, שאינן מתקיימות כאן. פריצת גבולות סדר הדין הפלילי, יכולה לפגוע אנושות בעקרון סופיות הדין.

24. למותר לחזור ולציין שוב, כי לא מדובר בהכרעת דין אשר התבססה בעיקרה על עדויותיהם של שני עדים אלה. גרסת הנאשם, בנוסף לגרסה של עדים שהיו בלב זירת האירוע, עמדו בבסיס הכרעת הדין.

25. באשר לבקשה להוסיף ולחקור את האנשים אשר בא זכרם בהודעתו המאוחרת של דיב, כאלה אשר איימו עליו בדרך כלשהי בכל הקשור לעדותו, הרי - משלא הוגשה כל תלונה בעניין זה מטעמו של העד ומקום בו לא ברור מה הבסיס החוקי לבקשה מעין זו, במיוחד בשלב זה של ההליך בו עסקינן וכן מקום בו ענין לנו בהתרחשות שאינה נוגעת לעובדות כתב האישום מושא הדין כאן, אין מנוס מדחיית בקשה זו.

26. לאור כל המובא לעיל, אנו דוחים את הבקשה על כל רכיביה.

המזכירות תמציא החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, ט"ז סיוון תש"פ, 08 יוני 2020, בהעדר הצדדים.

סאב דבור, שופט

יפעת שיטריט, שופטת

אסתר הלמן, שופטת
ס. נשיא